

EU:s HANDLINGSPLAN FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD:

2010 ÅRS BEDÖMNING

***Europe Direct är en tjänst där du kan få svar
på dina frågor om Europeiska unionen***

**Ring gratis på telefonnummer*
00 800 6 7 8 9 10 11**

*Vissa mobiloperatörer tar ut en avgift även för samtal till 00 800-nummer.

Mer information om EU hittar du på Internet (<http://europa.eu>).

Kataloguppgifter finns i slutet av publikationen.

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2010

ISBN xxxxxx

DOI xxxxxx

© Europeiska unionen, 2010

Kopiering är tillåten med angivande av källan.

Printed in Belgium

TRYCKT PÅ ÅTERVUNNET PAPPER MED EU:S MILJÖMÄRKNING FÖR GRAFISKT PAPPER.

([HTTP://EC.EUROPA.EU/ECOLABEL](http://ec.europa.eu/ecolabel))

Innehåll

Inledning	s 4
Varför är det viktigt med biologisk mångfald?	s 5
Läget för den biologiska mångfalden i Europa	s 6
2010 års bedömning av EU:s handlingsplan för den biologiska mångfalden	s 13
Mål 1: Att skydda EU:s viktigaste livsmiljöer och arter	s 13
Mål 2: Att bevara och återställa biologisk mångfald och ekosystemtjänster på landsbygden i EU generellt	s 16
Mål 3: Att bevara och återställa biologisk mångfald och ekosystemtjänster i havsmiljön i EU generellt	s 19
Mål 4: Att göra den regionala och territoriella utvecklingen mer förenlig med biologisk mångfald i EU	s 21
Mål 5: Att avsevärt minska invaderande främmande arters påverkan på EU:s biologiska mångfald	s 23
Mål 6-7-8: Att stärka EU:s roll i kampen för att bevara den globala biologiska mångfalden	s 25
Mål 9: Att underlätta den biologiska mångfaldens anpassning till klimatförändring	s 27
Mål 10: Att avsevärt stärka kunskapsbasen	s 29
Stödåtgärder	s 31
För dig som vill läsa mer	s 32

INLEDNING

År 2006 utarbetade Europeiska kommissionen en handlingsplan för den biologiska mångfalden i EU. Planen antogs av EU:s 27 miljöministrar. Syftet var att införa ett omfattande program med åtgärder och mål som skulle göra det möjligt för EU att uppfylla sitt åtagande om att stoppa förlusten av biologisk mångfald fram till 2010.

Så här fyra år senare är det dags att utvärdera handlingsplanen och ta reda på vad den har betytt för den biologiska mångfalden i Europa. Därför gjorde kommissionen en grundlig utvärdering av handlingsplanen och undersökte hur det hade gått med de 150 åtgärder som ingick i planen. Dessutom tog Europeiska miljöbyrån fram ett grundscenari för den biologiska mångfalden i EU 2010 med de senaste uppgifterna och siffrorna för den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna i EU.

Den här broschyren innehåller en sammanfattning av de viktigaste slutsatserna i de här båda dokumenten och belyser de främsta resultaten av de tio huvudmålen för EU:s handlingsplan för den biologiska mångfalden 2006.

Den viktigaste slutsatsen från 2010 års bedömning är att det visserligen har gjorts stora framsteg inom vissa områden, t.ex. fullbordandet av EU:s Natura 2000-nätverk av skyddade områden, och minskningen av föroreningar från punktkällor i sötvattensamlingar, men att det övergripande målet att sätta stopp för förlusten av biologisk mångfald senast 2010 inte har uppnåtts.

Upp till 25 % av den europeiska faunan hotas fortfarande av utrotning och även vanliga arter kan alltjämt ha svårt att hitta lämpliga livsmiljöer utanför de skyddade områdena. Utbredning av tätortsområden, industribebyggelse och ny infrastruktur fortsätter att spridas snabbt över Europa, ofta på bekostnad av de återstående naturområdena.

Det är inte bara det att det pågår en ständig förlust, försämring och fragmentering av de naturliga livsmiljöerna i Europa, utan hela ekosystem drivs till kollaps. De potentiella följderna är ytterst allvarliga. Vår ekonomiska och sociala välfärd är starkt beroende av livsnödvändiga ekosystemtjänster, men vi glömmer ofta bort deras stora betydelse för vårt samhälle.

Allt detta visar att vi under de närmsta åren behöver fördubbla våra politiska ansträngningar för att bevara den biologiska mångfalden och bättre integrera den biologiska mångfalden och de många ekosystemtjänster den tillhandahåller i alla politikområden inom EU, så att den kan ligga till grund för vår ekonomiska utveckling och sociala välfärd.

Erfarenheterna av att genomföra EU:s handlingsplan för den biologiska mångfalden från 2006 är ovärderliga för detta och vi måste använda dem som utgångspunkt för en ännu effektivare strategi för biologisk mångfald efter 2010.

Foto bildtext:

[Svartfläckig blåvinge *Maculinea arion*, en hotad art som skyddas av livsmiljödirektivet.](#)

VARFÖR ÄR DET VIKTIGT MED BIOLOGISK MÅNGFALD?

Biologisk mångfald är mångfalden av liv på jorden. Det handlar om mångfald av gener, arter och hela ekosystem. Genom sitt samspel med den fysiska miljön skapar den här mångfalden komplexa ekosystem, dvs. de system som alla levande organismer behöver för att överleva, även vi människor.

Den biologiska mångfalden och ekosystemen är viktiga i sig själva, men de tillhandahåller också ett livsnödvändigt flöde av varor och tjänster som vi är beroende av. Vi behöver mat, fibrer, bränsle, mediciner och tjänster som klimatreglering, översvämningsskydd, vattenrening, pollinering och jordbildning, eftersom de är nödvändiga för ekonomiskt välstånd, säkerhet, hälsa och livskvalitet.

Förlusten av biologisk mångfald handlar därför om så mycket mer än bara förlust av arter. Det handlar också om en minskad produktivitet och förmåga till återhämtning hos hela ekosystem. Kollapsande fiskbestånd, omfattande försämring av markens bördighet, kraftigt minskade populationer av pollinerande insekter och vattendragens minskade förmåga att utjämna höga vattenflöden – allt detta är ett resultat av den här förlusten.

Under de senaste hundra åren har mänskligheten upplevt en enorm ekonomisk utveckling som har berikat våra liv. Men den här utvecklingen har till stor del skett på bekostnad av variationen och utbredningen av de naturliga systemen – av den biologiska mångfalden.

Ett av problemen är att trots att människans ekonomiska och sociala välbefinnande är beroende av den biologiska mångfalden och av ett ständigt flöde av de många ekosystemtjänster den erbjuder, betraktas dessa tjänster i allmänhet som kollektiva nyttigheter utan verkligt ekonomiskt värde. De fördelar naturen ger samhället glöms ofta bort och man tar sällan hänsyn till dem i de dagliga besluten, när man måste göra kompromisser.

Det här innebär att vårt naturkapital fortsätter att utarmas, vilket hotar både vår välfärd och oräkneliga arter och livsmiljöer. Det finns en gräns för hur långt den här förlusten kan kompenseras genom mänsklig uppfinningsriktighet och teknik. När den gränsen har passerats finns det ingen återvändo. Kostnaden för de lösningar som människan kan uppbringa kan bli enormt mycket högre än vad det skulle ha kostat att skydda den biologiska mångfalden redan från början.

Foto bildtext: [Naturen ger människan många värdefulla tjänster, t.ex. rent vatten.](#)

LÄGET FÖR DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN I EUROPA

Foto bildtext s. 8

Många av de naturliga ekosystem som ännu finns kvar i Europa håller på att trängas ut av annan markanvändning.

Foto bildtext s. 9

Kärrsköldpadda *Emys orbicularis*

Europa – kontrasternas kontinent

Europa är en liten kontinent, men den har en fantastisk mångfald. Detta beror till stor del på den stora variationen i klimat och topografi. Dessa naturkrafter har tillsammans med århundraden av mänsklig verksamhet skapat ett komplicerat och intrikat nätverk av naturliga och halvnaturliga livsmiljöer som var och en har sin egen särskilda blandning av växter och djur. Även om antalet arter kanske inte är lika stort som på en del andra kontinenter, är många av växt- och djurarterna i Europa endemiska och finns alltså bara i den här delen av världen.

Europas biologiska mångfald är hotad

Men den biologiska mångfalden i Europa håller på att försämrans på allvar. Vi känner till de största påfrestningarna och drivkrafterna. Den främsta orsaken är att livsmiljöer förstörs, försämrans och fragmenteras på grund av att markanvändningen förändras. Under de senaste 50 åren har Europa upplevt en enorm omställning av mark, intensifiering av produktionssystem, utbredning av tätortsområden, utbyggnad av infrastruktur och övergång från traditionella (ofta miljövänliga) metoder.

Andra stora påfrestningar är överutnyttjande av naturresurser, utbredning av invaderande främmande arter samt föroreningar. Effekterna av klimatförändringen börjar också märkas på den biologiska mångfalden, med förändringar i arternas utbredning, migration och reproduktionsmönster.

Globalt sett bidrar Europas högkonsumtionsmönster och ökande efterfrågan på naturresurser till förlusten av biologisk mångfald i andra delar av världen.

Många av de här påfrestningarna orsakas av att man i den konventionella ekonomin inte erkänner de ekonomiska värdena hos naturkapitalet och de ekosystemtjänster som det tillhandahåller. I en stor oberoende undersökning – *The Economics of Ecosystems and Biodiversity* (TEEB) – beräknas att värdet på den globala förlusten av ekosystemtjänster uppgår till 50 miljarder euro om året enbart för de landbaserade ekosystemen.

Läget för Europas biologiska mångfald 2010

År 2010 gjorde Europeiska miljöbyrån (EEA) i samarbete med Europeiska kommissionen ett grundscenari för den biologiska mångfalden i EU, med en sammanfattning av de senaste uppgifterna och siffrorna om läget och trenderna för den biologiska mångfalden och ekosystemkomponenterna i Europa.

I grundscenariot konstateras att EU:s biologiska mångfald fortfarande är allvarligt hotad:

- Även om förlusten av arter i EU inte går lika snabbt som på andra kontinenter är andelen utrotningshotade arter fortfarande oroväckande hög. Upp till 25 % av djurarterna i Europa – däribland däggdjur, grod- och kräldjur, fåglar och fjärilar – hotas av utrotning. Ännu fler arter minskar i antal.
- Under 2009 visade en omfattande kontroll av sällsynta och hotade arter och livsmiljöer som är skyddade enligt EU:s miljölagstiftning att 65 % av de skyddade områdena och 52 % av de skyddade arterna har en ogynnsam bevarandestatus. Läget är ännu värre för arter i gräsmarker, jordbruksområden och kustområden.
- Den senaste markinventeringen i EU visar att artificiella områden till följd av utbredning av tätortsområden, industriell utveckling och ny infrastruktur fortsätter att breda ut sig snabbt över hela EU. Det har lett till att enorma områden har omvandlats till tätortsområden eller har splittrats upp av ett växande transportnät. Under de senaste 15 åren har mer än 12 500 km² mark täckts med betong, vilket betyder att andelen artificiella områden har ökat med nästan 8 %.
- Denna tillväxt sker ofta på bekostnad av värdefulla naturområden, särskilt våtmarker och gräsmarker som redan tidigare har drabbats av stora förluster. De återstående livsmiljöerna blir alltmer isolerade från varandra, så att nästan 30 % av territoriet i EU-27 nu är kraftigt eller måttligt fragmenterat.
- Detta kan få svåra effekter för ekosystemens hälsa och många av dem kan inte längre tillhandahålla optimal kvalitet och kvantitet av tjänster som ren luft och rent vatten, eller översvämningsskydd och erosionskydd. De flesta av Europas ekosystem betraktas numera som försämrade.
- Européerna förbrukar i dag dubbelt så mycket naturresurser som EU:s mark och hav kan leverera. Detta skapar enorma påfrestningar för den biologiska mångfalden inte bara i Europa utan även i andra delar av världen.

Foto bildtext: Krushuvad pelikan *Pelecanus crispus* vid Kerkinisjön, Grekland

Grupp/IUCN-kategori	Utrrotningshotade arter inom EU-27
Däggdjur – marina	25 %
Däggdjur – landlevande	15 %
Fåglar	12 %
Groddjur	22 %
Kräldjur	21 %
Trollsländor	16 %
Fjärilar	7 %

Läge och trender för ekosystemtjänster inom EU

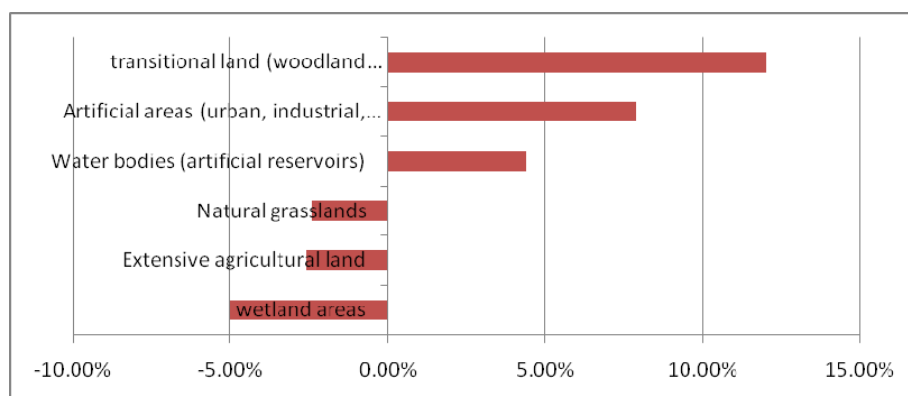
Tjänster	Ekosystem	Jordbruk	Skogar	Gräsmarker	Hedar och buskmarker	Våtmarker	Sjöar och floder
Försörjning							
Grödor/timmer		↓	↑			↓	
Boskap		↓	=	=	=	↓	
Vilda livsmedel			↓	↓		=	
Ved					=		
Fiske						=	=
Vattenbruk						↓	↓
Genetik		=	↓	↓	=	=	
Sötvatten			↓			↑	↑
Reglering							
Pollinering		↑	↓	=			
Klimatreglering			↑		=	=	=
Reglering av skadegörare		↑		=			
Erosionsreglering			=	=	=		
Vattenreglering			=		↑	↑	=
Vattenrening						=	=
Riskreglering						=	=
Kultur							
Rekreation		↑	=	↓	→	↑	=
Estetiska upplevelser		↑	=	=	=	↑	=

Trend mellan perioderna
 ↑ Positiv förändring mellan perioderna 1950–1990 och 1990–nu
 ↓ Negativ förändring mellan perioderna 1950–1990 och 1990–nu
 = Ingen förändring mellan de båda perioderna

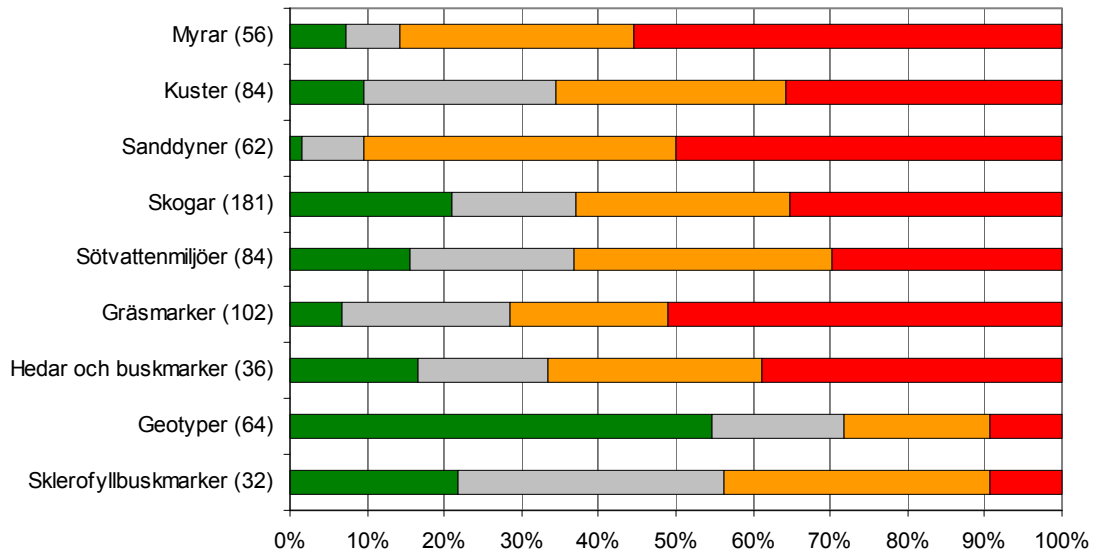
Läge för perioden 1990–nu
 Försämrat   Blandat   Förbättrat   Okänt   Ej tillämpligt

(Källa: EU-projektet *Rubicode*)

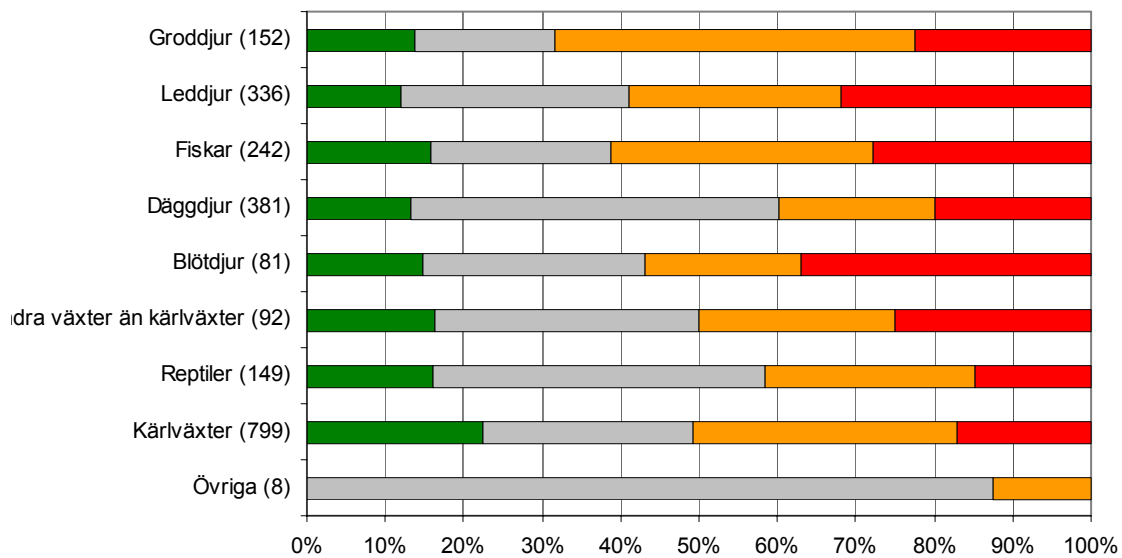
Förändringar i marktäckning mellan 1990 och 2006: förändring i areal för stora livsmiljöklasser

Bevarandestatus för livsmiljötyper som skyddas genom EU:s livsmiljödirektiv per huvudkategori av livsmiljöer (uppskattat antal inom parentes)

Bevarandestatus för arter som skyddas genom EU:s livsmiljödirektiv per grupp (uppskattat antal inom parentes)

Förklaring:

Grön = gynnsam

Orange = ogynnsam – otillräcklig

Röd = ogynnsam – dålig

Grå = okänd

Foto bildtext:

Donau är ett viktigt område för den biologiska mångfalden i Europa. Floden kräver samordnade åtgärder i en mängd länder för att den ska kunna bevaras och användas på ett hållbart sätt.

EU:s HANDLINGSPLAN FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD

EU:s åtagande att sätta stopp för förlusten av biologisk mångfald

EU har sedan länge gjort ett åtagande om att bevara den biologiska mångfalden i unionen och i världen. EU har haft en miljölagstiftning sedan 1979 och strategier för den biologiska mångfalden sedan 1998. År 2001 var EU-medlemsstaterna bland de första att göra ett åtagande om att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden fram till 2010.

För att uppfylla denna ambitiösa målsättning antog EU en omfattande handlingsplan för den biologiska mångfalden 2006. I handlingsplanen betonas hur viktigt det är att skydda den biologiska mångfalden och ekosystemen eftersom detta utgör en förutsättning för hållbar utveckling. För första gången tas alla berörda ekonomiska sektorer och politikområden med i ett enda strategidokument och får ansvar för att det genomförs. I planen erkänns behovet av en gemensam insats från alla delar av samhället och alla medlemsstater för att kunna förverkliga det övergripande målet.

EU:s handlingsplan för den biologiska mångfalden innehåller fyra centrala handlingsområden, tio nyckelmål och fyra stödåtgärder för att uppnå målet för biologisk mångfald 2010 och se till att den biologiska mångfalden börjar återhämta sig. Detta har omsatts i över 150 enskilda prioriterade åtgärder och stödåtgärder som ska genomföras både på nationell nivå och på EU-nivå.

Bedömning av EU:s handlingsplan för den biologiska mångfalden

Kommissionen har utvärderat EU:s handlingsplan för den biologiska mångfalden flera gånger sedan 2006. Den första ingående bedömningen gjordes 2008 och den senaste gjordes 2010. I den senaste bedömningen bekräftades att det övergripande målet att sätta stopp för förlusten av biologisk mångfald fram till 2010 inte hade uppnåtts, även om det hade skett stora framsteg inom några områden.

Eftersom 2010 års mål för den biologiska mångfalden har löpt ut, arbetar EU aktivt för att både EU och det globala samfundet ska ta hänsyn till erfarenheterna från EU:s nuvarande handlingsplan för den biologiska mångfalden i sitt arbete för den biologiska mångfalden och även till EU:s nya vision för den biologiska mångfalden 2050, som EU:s stats- och regeringschefer antog i mars 2010 samt de globala mål som antogs vid den tionde partskonferensen om konventionen om den biologiska mångfalden i oktober 2010.

Den här broschyren innehåller en sammanfattning av de viktigaste slutsatserna från 2010 års bedömning av EU:s handlingsplan för den biologiska mångfalden, och framför allt de främsta resultaten och framstegen i fråga om de tio viktigaste målen.

De fyra centrala handlingsområdena i EU:s handlingsplan för den biologiska mångfalden

Handlingsområde 1: Biologisk mångfald inom EU

Livsmiljö- och fågeldirektiven är grundpelarna för bevarandet av den biologiska mångfalden i EU. Att genomföra dem fullt ut och i rätt tid får högsta prioritet i handlingsplanen. Men man

erkänner också att det behövs insatser för att bevara den biologiska mångfalden i ett bredare sammanhang och därför betonas vikten av att krav på biologisk mångfald integreras i andra politikområden och av att man tar itu med problemet med invaderande främmande arter.

Handlingsområde 2: EU och global biologisk mångfald

Europa är en av de största handelsaktörerna och biståndsgivarna i världen och har därför ett särskilt ansvar för att inte skapa ohållbar utveckling och överexploatering. I handlingsplanen införs ett åtgärdsprogram för att stärka sammanhållningen och synergieffekterna mellan handel, utvecklingssamarbete och bevarande av den biologiska mångfalden.

Handlingsområde 3: Biologisk mångfald och klimatförändring

För att stödja åtagandena i Kyotoprotokollet om att minska utsläppen av växthusgaser innehåller handlingsplanen en rad strategiska åtgärder för att underlätta den biologiska mångfaldens anpassning till klimatförändringarna. Den främjar också användningen av friska ekosystem som ett effektivt sätt att mildra effekterna av klimatförändringarna med hjälp av naturens egna resurser när det är lämpligt, vilket ofta är mycket mer kostnadseffektivt än att använda lösningar som har utvecklats av människan.

Handlingsområde 4: Kunskapsbasen

Slutligen betonas i handlingsplanen hur viktigt det är att vi ökar vår förståelse av den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna. Genom att öka vår kunskap om denna komplicerade miljö kan vi förfina och förbättra politiken under de närmaste åren.

Dessa fyra politiska handlingsområden backas upp av en rad stödåtgärder, som att ge bevarandet av den biologiska mångfalden tillräckligt med pengar, stärka beslutsprocessen i EU, bygga partnerskap med de viktigaste intressentgrupperna och öka allmänhetens medvetenhet och delaktighet i arbetet för att bevara den biologiska mångfalden.

Bildtext: Siseln *Spermophilus citellus* minskar i antal till följd av ett alltmer intensivt jordbruk.

Bildtext: EU:s medlemsstater samarbetar för att bevara den biologiska mångfalden i EU.

Sammanfattning av EU:s handlingsplan för biologisk mångfald

Handlingsområde 1: Biologisk mångfald inom EU	Handlingsområde 2: EU och global biologisk mångfald	Handlingsområde 3: Biologisk mångfald och klimatförändring	Handlingsområde 4: Kunskapsbasen
<p>Mål</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Att skydda EU:s viktigaste livsmiljöer och arter. 2. Att bevara och återställa biologisk mångfald och ekosystemtjänster på landsbygden i EU generellt. 3. Att bevara och återställa biologisk mångfald och ekosystemtjänster havsmiljön i EU generellt. 4. Att göra den regionala och territoriella utvecklingen mer förenlig med biologisk mångfald i EU. 5. Att avsevärt minska invaderande främmande arters och främmande genotypers påverkan på EU:s biologiska mångfald. 	<p>Mål</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Att göra de internationella styrelseformerna för biologisk mångfald och ekosystemtjänster betydligt mer effektiva. 7. Att avsevärt stärka stödet för biologisk mångfald och ekosystemtjänster i EU:s externa bistånd. 8. Att avsevärt minska den internationella handelns påverkan på global biologisk mångfald och globala ekosystemtjänster. 	<p>Mål</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Att underlätta den biologiska mångfaldens anpassning till klimatförändring. 	<p>Mål</p> <ol style="list-style-type: none"> 10: Att avsevärt stärka kunskapsbasen för bevarande och hållbart utnyttjande av biologisk mångfald i EU och globalt.
<p style="text-align: center;">Stödåtgärder</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Att säkerställa tillräcklig finansiering 2. Att stärka EU:s beslutsfattande 3. Att etablera partnerskap 4. Att stärka allmänhetens kunskap, medvetenhet och deltagande <p style="text-align: center;">Övervakning, utvärdering och översyn</p>			

Foto bildtext:

Halvnaturlig gräsmark i full blom, en av de artrika livsmiljöer som skyddas av livsmiljödirektivet

MÅL 1

ATT SKYDDA EU:S VIKTIGASTE LIVSMILJÖER OCH ARTER

Livsmiljö- och fågeldirektiven

Fågel- och livsmiljödirektiven utgör kärnan i EU:s politik för att sätta stopp för förlusten av biologisk mångfald inom EU. Syftet med fågeldirektivet är att skydda alla vilda fåglar i EU, och livsmiljödirektivet omfattar ytterligare 1 500 sällsynta och hotade växter och djur som behöver gemensamma skyddsåtgärder. Ungefär 230 värdefulla livsmiljötyper (inklusive slätterängar, hedar och strandängar) tas upp som skyddsvärda i sig.

Dessa båda direktiv är det mest ambitiösa och storskaliga initiativ som någonsin har genomförts för att bevara Europas rika naturarv och ekosystem. De gör det möjligt för alla 27 medlemsstater att samarbeta inom ramen för en gemensam lagstiftning för att bevara Europas mest sårbara arter och livsmiljöer i hela sitt naturliga utbredningsområde inom EU, oberoende av politiska och administrativa gränser.

Direktiven har två huvudsakliga mål: att skydda arter i sig över hela EU genom bestämmelser om skydd av dessa arter och att bevara kärnområdena för vissa sällsynta och hotade arter genom bestämmelser om skydd av livsmiljöer, vilket var anledningen till att Natura 2000-nätverket inrättades.

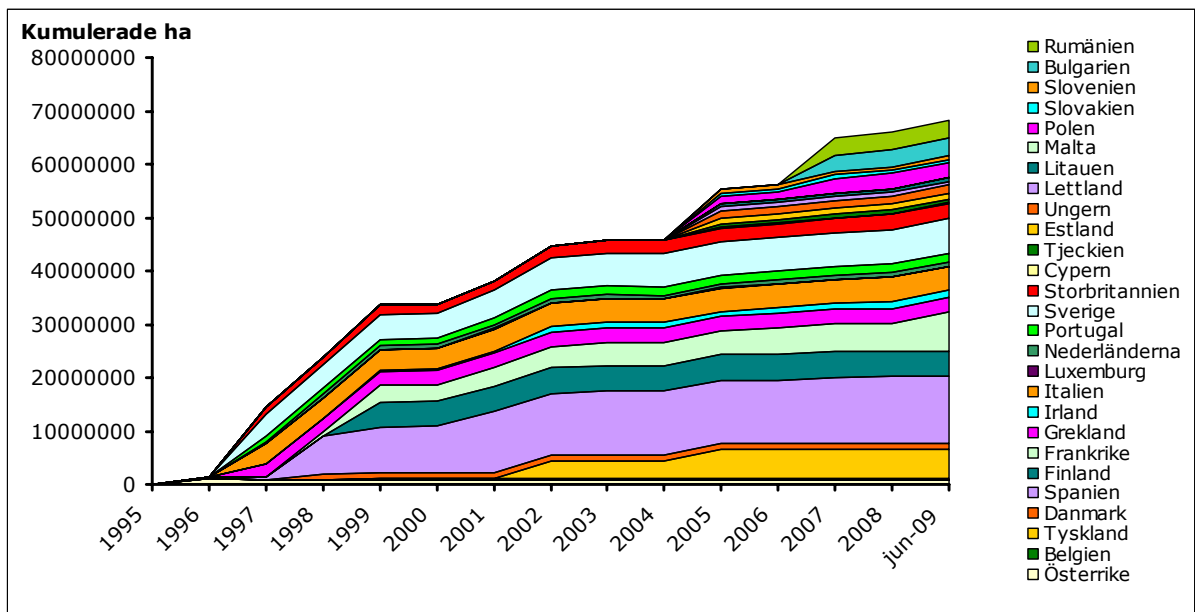
Inom dessa Natura 2000-områden ska medlemsstaterna se till att det inte pågår några skadliga verksamheter som allvarligt kan påverka de arter eller livsmiljöer som området ska skydda. Dessutom måste de vidta lämpliga bevarandeåtgärder för att upprätthålla och återställa områdena till en gynnsam bevarandestatus.

Natura 2000-nätverket är snart fullständigt

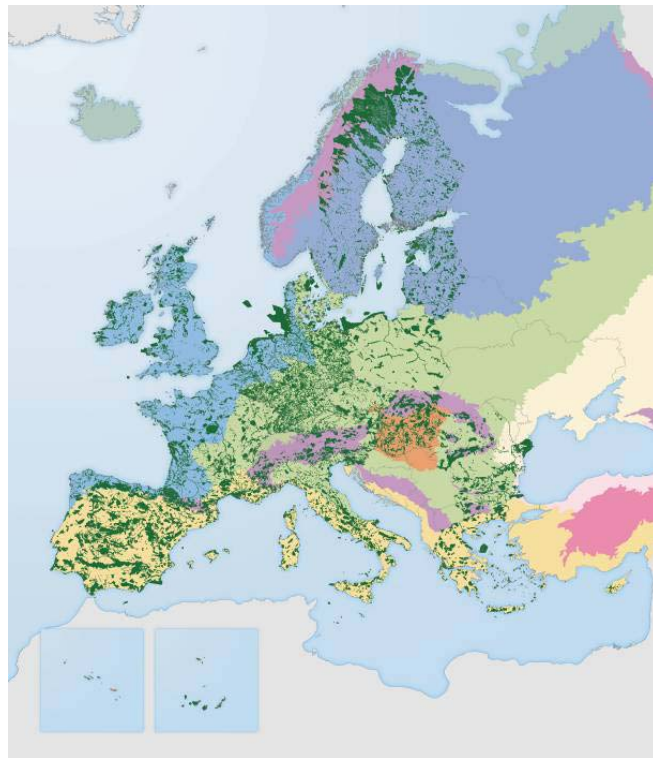
En av de främsta prioriteringarna för EU:s handlingsplan för den biologiska mångfalden är att se till att bestämmelserna i dessa båda direktiv tillämpas fullt ut. Det har gjorts stora framsteg när det gäller att inrätta Natura 2000-nätverket. Över 200 000 km² land- och havsområden har lagts till i nätverket sedan 2006.

År 2010 omfattade nätverket mer än 26 000 områden i alla 27 medlemsstater, vilket gör det till det största samordnade nätverket av skyddade områden i hela världen.

Det har också gjorts stora framsteg när det gäller att utse marina Natura 2000-områden, men här har processen ännu inte slutförts. Det är svårare att identifiera områden till havs, på grund av otillgängligheten och bristen på vetenskapliga kunskaper, men den marina delen av Natura 2000-nätverket bör vara klar 2012.

Bildtext: Sammanlagd areal som har utsetts per medlemsstat inom ramen för EU:s livsmiljödirektiv, sett över tid

Karta bildtext: EU:s Natura 2000-nätverk av skyddade områden per biogeografisk region

EU:s Natura 2000-nätverk av skyddade områden efter biogeografisk region.

FÖRKLARING:

Biogeografiska regioner inom EU

ATLANTREGIONEN
BOREALA REGIONEN
ALPINA REGIONEN
KONTINENTALA REGIONEN

PANNONISKA REGIONEN
STÄPPREGIONEN
SVARTA HAVSREGIONEN
MEDELHAVSREGIONEN
MAKARONESISKA REGIONEN

Biogeografiska regioner utanför EU
ARKTISKA REGIONEN
ANATOLISKA REGIONEN

Skötsel och förvaltning av Natura 2000-områden

I takt med att Natura 2000-nätverket fullbordas riktas uppmärksamheten i allt större grad mot att se till att områdena och de arter som de ska skydda bevaras och förvaltas på ett bra sätt, så att de kan få en gynnsam bevarandestatus inom EU. I dag har bara 17 % av alla skyddade arter och livsmiljöer en gynnsam status.

Det är inte obligatoriskt med förvaltningsplaner, men de har visat sig vara ett bra verktyg för att fastställa vilka bevarandeåtgärder som krävs i de enskilda områdena. Dessutom bidrar de till att engagera andra intressenter och markanvändare i arbetet med att förvalta dessa områden, med hänsyn till den lokala markanvändningen och de regionala förutsättningarna.

Natura 2000 är mer än ett nätverk av skyddade naturreservat. Det utgör ett erkännande av att människor är en integrerad del av naturen och att naturen och människorna fungerar bäst i partnerskap med varandra. Syftet är inte att systematiskt utesluta ekonomiska verksamheter utan att fastställa inom vilka gränser verksamheterna kan bedrivas samtidigt som de värdefulla arterna och livsmiljöerna skyddas.

Den här metoden har många fördelar för naturskyddet och för de människor som bor och arbetar i landsbygdsområden. Genom att aktivt involvera olika markanvändare i förvaltningen av Natura 2000-områdena går det att se till att sårbara halvnaturliga livsmiljöer och arter som är beroende av en bra förvaltning upprätthålls. Tack vare Natura 2000-nätverkets omfattning får det stor betydelse för att bidra till att upprätthålla den ekonomiska livskraften och det sociala nätet i många landsbygdsområden i hela Europa.

Bildtext: Aftonfalk *Falco vespertinus* – en hotad art av särskild betydelse för Europa. EU tog fram en särskild åtgärdsplan för aftonfalken 2009.

Resultat hittills

- *Natura 2000-nätverket är i stort sett fullbordat till lands.*
- *Det har gjorts stora framsteg när det gäller att utse marina Natura 2000-områden.*
- *Det har vidtagits positiva förvaltningsåtgärder för flera områden.*
- *Särskilda åtgärdsplaner har antagits för en rad viktiga arter inom EU.*
- *En första omfattande hälsoundersökning av bevarandestatusen för arter och livsmiljöer av gemenskapsintresse i hela EU offentliggjordes 2009.*
- *Riktlinjer har utvecklats för olika sektorer för att underlätta tillämpningen av de båda naturdirektiven.*
- *I genomsnitt har minst 119,5 miljoner euro anslagits per år under perioden 2007–2009 från EU:s fond Life+ till stöd för praktiska bevarandeåtgärder inom ramen för Natura 2000 eller andra åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden.*
- *EU:s riktlinjer för finansiering av Natura 2000-förvaltningen genom EU:s finansiella instrument har offentliggjorts.*
- *Direktivet om miljöansvar har nu införlivats i alla EU-medlemsstater.*
- *Ett nytt frivilligt system har inrättats för att skydda hotade arter och livsmiljöer i EU:s yttersta randområden och utomeuropeiska territorier, med inspiration från Natura 2000-nätverket.*

MÅL 2

ATT BEVARA OCH ÅTERSTÄLLA BIOLOGISK MÅNGFALD OCH EKOSYSTEMTJÄNSTER PÅ LANDSBYGDEN I EU GENERELLT

Ett alltmer uppsplittrat landskap

De båda naturdirektiven räcker inte till för att bevara den biologiska mångfalden i Europa. Det krävs också insatser för att bevara de naturliga ekosystemen på landsbygden i stort. De flesta återstående områden med höga naturvärden i Europa, även dem som omfattas av Natura 2000, hotas fortfarande av föroreningar och en allt intensivare markanvändning. De omges också av en ogästvänlig och alltmer genomtränglig miljö.

Detta får mer långtgående effekter än enbart att arter går förlorade. Den biologiska mångfalden är drivkraften bakom våra ekosystem och gör det möjligt för dem att leverera viktiga tjänster för vårt samhälle, som vattenrening och gödning av marken. Om friska ekosystem förlorar sin mångfald av livsmiljöer och arter, eller om de blir alltför försämrade, uppsplittrade och isolerade, kan deras förmåga att tillhandahålla värdefulla tjänster minska kraftigt eller försvinna helt och hållet.

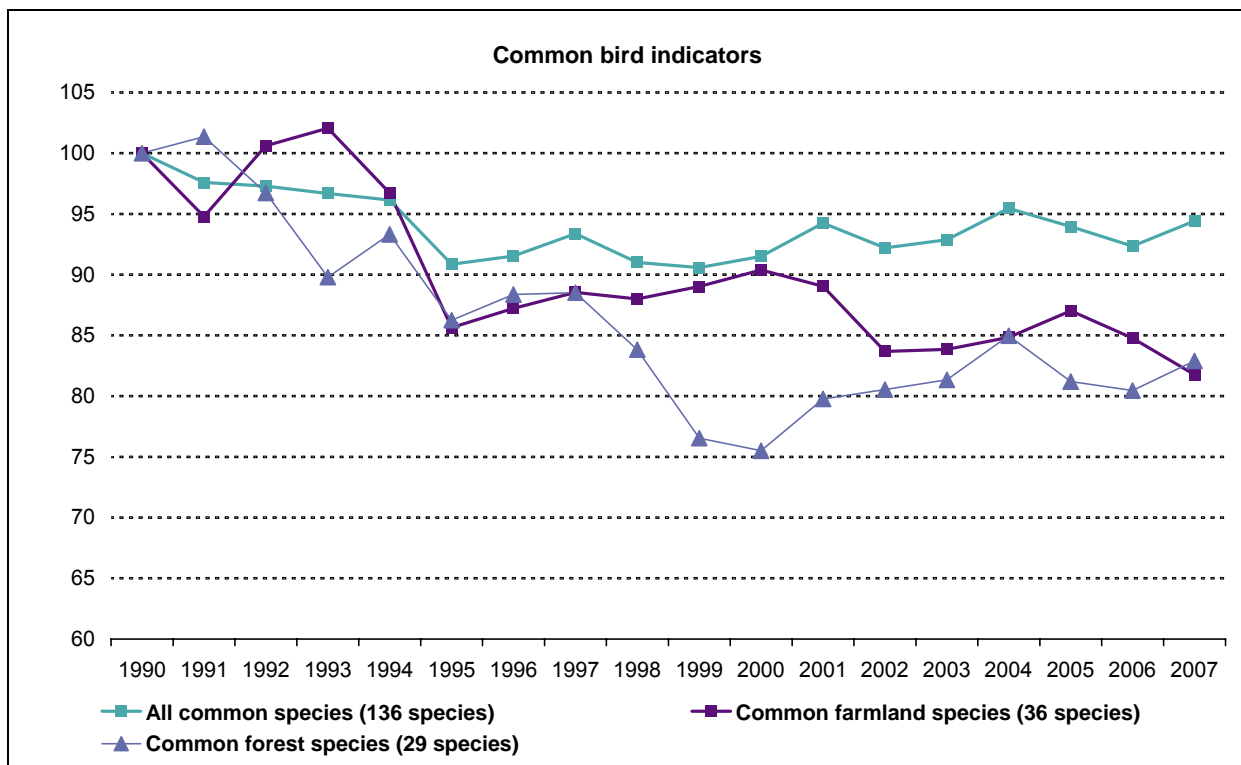
Att skapa en grönare gemensam jordbrukspolitik för EU

Jordbruket dominerar fortfarande markanvändningen i Europa och täcker nästan 50 % av EU:s territorium. I handlingsplanen för biologisk mångfald betonas därför att den biologiska mångfaldens behov måste integreras i EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Genom de senaste reformerna av den gemensamma jordbrukspolitiken och förordningen om landsbygdsutveckling (2007–2013) har vi fått nya politiska verktyg och åtgärder för att bättre kunna integrera hänsyn till biologisk mångfald i jord- och skogsbruksmetoderna i hela EU. De direkta utbetalningarna till jordbrukare inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken första pelaren har frikopplats från produktionen och i stället knutits till att ett antal normer för miljö, djurskydd och livsmedels säkerhet uppfylls.

Det har också införts nya landsbygdsutvecklingsåtgärder inom ramen för den andra pelaren för att stödja jord- och skogsbruksmetoder som gynnar vilda djur och växter. Det handlar t.ex. om extra utbetalningar inom ramen för Natura 2000 som kompensation för inkomstförlust och merkostnader för det förvaltningsansvar som krävs för att uppfylla målen för Natura 2000-nätverket. De omfattar också obligatoriska miljöprogram för jordbruket och skogsbruket, som kan vara skraddarsydda för att stödja jordbrukare och skogsägare som frivilligt tillämpar vissa metoder som är bra för miljön och den biologiska mångfalden (och som går längre än minimikraven).

Totalt har ungefär 23 % av landsbygdsutvecklingsbudgeten anslagits till åtgärder för att främja miljövänligt jordbruk i EU-27 och ytterligare 590 miljoner euro har anslagits till Natura 2000-utbetalningar. Det är för tidigt att säga exakt hur mycket av de pengar som har anslagits till miljövänligt jordbruk som kommer att gå just till naturskyddsåtgärder, men det är uppenbart att den biologiska mångfalden i stort kommer att påverkas positivt av detta och att jordbruks- och skogslandskapet som helhet kommer att bli mindre ogästvänligt för vilda djur och växter.

Källa: Eurostat, 2010 (env_bio2) - EBCC/RSPB/BirdLife/Statistics Netherlands.

- **Diagram:**
Jordbruks- och skogsfåglar har minskat med närmare 25 % under de senaste 20 åren, men minskningstakten börjar äntligen plana ut.

Bildtext:

Ett allt intensivare jordbruk och mark som läggs i träda utgör dubbla påfrestningar som är ett allvarligt hot mot den biologiska mångfalden i Europa.

Att minska föroreningarna

Ett annat viktigt inslag i EU:s handlingsplan för den biologiska mångfalden är tyngdpunkten på att minska föroreningarna i Europas sötvattensystem. Framför allt vill man se till att ramdirektivet för vatten genomförs på ett effektivt sätt för att skydda yt- och grundvatten från att förorenas och försämrats.

Syftet med direktivet är att se till att alla vattendrag har en god status (även ekologiskt) senast 2015. Detta ska uppnås genom en rad förvaltningsplaner och riktade åtgärdsprogram för vart och ett av de 110 avrinningsområdena i EU. Processen med att utarbeta dessa förvaltningsplaner har kommit igång ordentligt och merparten av planerna hade lämnats in till kommissionen för godkännande i slutet av 2009. Undersökningar har nyligen visat att föroreningarna har börjat minska i de flesta floder i Europa tack vare EU:s strängare miljönormer.

Resultat hittills

- *Betydande medel har blivit tillgängliga genom EU:s förordning om landsbygdsutveckling (2007–2013) till stöd för biologisk mångfald i skogs- och jordbruksområden.*
- *Över 22 miljarder euro har anslagits till åtgärder för att göra jord- och skogsbruket mer miljövänligt i EU-27.*
- *Ytterligare 590 miljoner euro finns tillgängliga för utbetalningar till jordbruk eller skogsbruk i Natura 2000-områden.*
- *Biologisk mångfald prioriterades högre vid 2008 års hälsokontroll av den gemensamma jordbrukspolitiken.*
- *Kommissionen antog en grönbok om skog 2010 och inledde en debatt om alternativ för en EU-strategi för skogsskydd och information.*
- *En ny europeisk atlas över biologisk mångfald i marken gavs ut 2010.*
- *Medlemsstaterna håller på att utarbeta förvaltningsplaner för avrinningsområden i enlighet med ramdirektivet för vatten.*
- *Vattenkvaliteten håller på att förbättras i Europas sötvattensystem.*
- *Ett nytt ramdirektiv om hållbar användning av bekämpningsmedel antogs 2009.*
- *Arbetet pågår med att utveckla en ekologiskt sammanhängande grön infrastruktur för Europa som kan bidra till att lösa det växande problemet med uppsplittring av livsmiljöer och förlust av värdefulla jordbruks- och skogsområden på landsbygden i stort.*

MÅL 3

ATT BEVARA OCH ÅTERSTÄLLA BIOLOGISK MÅNGFALD OCH EKOSYSTEMTJÄNSTER I HAVSMILJÖN I EU GENERELLT

Pressade europeiska hav

De stora havsområden som omger EU är mycket viktiga för att bevara den biologiska mångfalden. Men även denna miljö utsätts för enorma påfrestningar. Överfiskningen är utbredd och många fiskbestånd ligger under de säkra biologiska gränserna. Klimatförändring, invaderande främmande arter och tung sjötrafik, med ökad risk för oljeutsläpp, har förvärrat dessa problem.

Föroreningar och eutrofiering från landkällor fortsätter att ligga på en oacceptabel nivå. Eutrofiering på grund av övergödning kan utlösa en kedja av oönskade effekter, med början i en kraftig tillväxt av planktonalger som ökar mängden organiskt material på havsbotten. Detta leder till ökad syreförbrukning som kan skapa syrebrist och döda botten där andra arter inte kan överleva.

Den gemensamma fiskepolitiken

I handlingsplanen för den biologiska mångfalden krävs en mer hållbar användning av havsresurserna inom ramen för EU:s gemensamma fiskepolitik. Efter årtionden av alltför intensivt och urskillningslöst fiske har förvaltningen av de bestånd som finns kvar nått en kritisk punkt. Därför har EU:s medlemsstater tvingats utarbeta fleråriga förvaltnings- och återhämtningsplaner för ett antal kommersiella fiskerier i olika havsområden, för att få ner fiskerivåerna till mer hållbara nivåer och göra det möjligt för kollapsade bestånd att återhämta sig.

Man har också vidtagit åtgärder för att införa mer selektiva fiskemetoder i syfte att minska de oacceptabla höga nivåerna av oönskade bifångster av t.ex. sälar och delfiner och för att skydda djuphavsmiljöer som botten med Posidonia-arter i Medelhavet och korallrev i nordöstra Atlanten. För att underlätta processen använder de flesta medlemsstaterna medel från den reformerade fiskerifonden (2007–2013) för att främja en mer hållbar balans mellan resurser och EU:s fiskekapacitet och för att skapa ett bättre skydd av havsmiljön och dess hotade livsmiljöer och arter.

Ramdirektivet för EU:s marina strategi

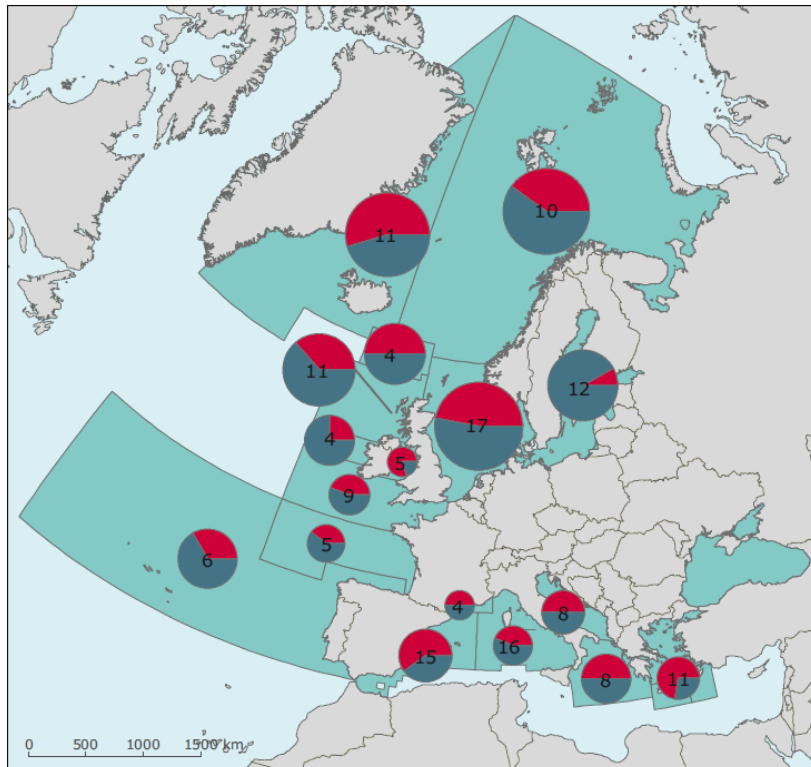
År 2008 antog EU ett ambitiöst ramdirektiv för en marin strategi som går ut på att man ska tillämpa en samordnad ekosystembaserad strategi för att förbättra havsmiljön. Det slutliga målet för direktivet är att man ska bygga vidare på befintlig lagstiftning och befintliga konventioner för att skapa en god miljöstatus för havet fram till 2020. Precis som i ramdirektivet för vatten införs en rad gemensamma mål och principer som ska tillämpas för vart och ett av EU:s fyra havsområden (nordöstra Atlanten, Svarta havet, Östersjön och Medelhavet).

Eftersom arbetet för att genomföra ramdirektivet för den marina strategin bara har börjat är det för tidigt att säga hur det har påverkat havsmiljön. Det är ändå uppenbart att om det går att införa och genomföra ett gemensamt åtgärdsprogram för varje havsområde kan detta skapa stora fördelar för de marina ekosystemen, både inom och utanför de skyddade marina områdena. Ramdirektivet för den marina strategin är också ett viktigt politiskt verktyg för att

se till att miljöhänsynen verkligen får plats i EU:s nya integrerade havspolitik som antogs 2009.

Foto bildtext:

Undervattensbankar med Posidonia har en extremt rik biologisk mångfald och spelar en viktig roll för att skydda kustlinjen.

Bildtext karta:

Andelen bestånd inom och utanför säkra biologiska gränser.

Diagrammen visar andelen bedömda bestånd som överfiskas (röda) och bestånd som befinner sig inom säkra biologiska gränser (blå). Cirklarnas storlek är i proportion till de regionala fångsternas storlek.

Resultat hittills

- Syftet med det ramdirektiv för den marina strategin som antogs 2008 är att skapa en bra miljöstatus för alla havsområden i EU fram till 2020.
- Av de 22 kustmedlemsstaterna har 19 antagit eller håller på att anta integrerade förvaltningsplaner för kustområden (ICZM).
- Europeiska sjösäkerhetsbyrån har gett kommissionen och medlemsstaterna tekniskt och vetenskapligt stöd för att hantera oljeutsläpp.
- En rad återhämtningsplaner har antagits för kommersiella fiskbestånd i olika havsområden för att hjälpa till att bygga upp bestånden igen.
- Det har införts lagar för att skydda sårbara djuphavsmiljöer mot ohållbara fiskemetoder.
- En gemensam handlingsplan för hajar antogs 2009.
- De flesta medlemsstaterna har lagt fram förslag för att främja hållbart fiske och skydda bevarandet av den marina biologiska mångfalden inom ramen för Europeiska fiskerifonden.

MÅL 4

ATT GÖRA DEN REGIONALA OCH TERRITORIELLA UTVECKLINGEN MER FÖRENLIG MED BIOLOGISK MÅNGFALD I EU

En mer integrerad fysisk planeringsprocess

Jämfört med andra områden i världen är EU en förhållandevis tätbefolkad världsdel och en stor del av marken används aktivt. Det betyder att dess återstående naturliga områden utsätts för ett starkt tryck från en rad utvecklingsverksamheter.

I handlingsplanen för den biologiska mångfalden erkänns behovet av att skydda de här värdefulla ekosystemen mot olämplig exploatering och det betonas särskilt att man måste se till att det görs lämpliga konsekvensanalyser för den biologiska mångfalden av alla nya utvecklingsplaner och projekt, det vill säga en strategisk miljöbedömning (SMB), eller en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Detta ska säkerställa att de negativa effekterna för den naturliga miljön blir så små som möjligt eller går att undvika helt genom att man identifierar alternativa platser eller genom att lämpliga mildrande åtgärder vidtas.

Om man gör sådana här bedömningar redan när man börjar planeringen går det att ta hänsyn till den biologiska mångfalden från start. Denna strategiska metod för territoriell utveckling skapar en mer integrerad och hållbar utveckling och minskar risken för problem och förseningar.

Alla nya planer och program som berör EU:s strukturfonder (Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden) måste genomgå en strategisk miljöbedömning innan de får godkännas för finansiering.

Dessutom måste stora utvecklingsprojekt (som kostar mer än 50 miljoner euro) och som ska samfinansieras genom EU:s strukturfonder först godkännas av Europeiska kommissionen. Kommissionen ska se till att miljökonsekvensbeskrivningen och den bedömning som ska göras i fråga om projekt som berör Natura 2000-områden verkligen har tagit hänsyn till de eventuella effekterna på miljön, inklusive biologisk mångfald, och att de åtgärder som krävs för att undanröja eller minimera dessa effekter verkligen har vidtagits.

Investera i naturen

Genom EU:s strukturfonder för 2007–2013 blir det också möjligt att ge direkt eller indirekt stöd för att bevara den biologiska mångfalden inom ramen för EU:s regionala och lokala utvecklingsplaner och program. Medlemsstaterna har anslagit sammanlagt ungefär 2,7 miljarder euro till "främjande av biologisk mångfald och naturskydd (inbegripet Natura 2000)". Inom ramen för turism har dessutom 1,1 miljarder euro avsatts till "skydd av naturtillgångar" och 1,4 miljarder euro till "skydd och utveckling av naturarvet", och detta kommer också att omfatta projekt för natur och biologisk mångfald.

Vissa medlemsstater använder medlen främst för att bidra till projekt som återställer livsmiljöer eller för att skapa nya förbindelser mellan områden som har splittrats av infrastrukturbyggnad (t.ex. genom att skapa ekologiska korridorer). Andra lägger större vikt vid att genomföra Natura 2000-nätverket eller att främja naturskydd genom turism och annan rekreationsverksamhet.

Foto bildtext:

[Artificiella områden fortsätter att breda ut sig på de naturliga livsmiljöernas bekostnad.](#)

Ekobro över motorväg i nationalparken Hoge Veluwe, Nederländerna.

Resultat hittills

- *Alla planer och program som omfattas av EU:s nya strukturfonder (2007–2013) har genomgått en strategisk miljöbedömning.*
- *Nya möjligheter har skapats inom EU:s strukturfonder för att ge direkt stöd till åtgärder för att bevara biologisk mångfald i regionala utvecklingsprogram och gränsöverskridande program.*
- *I ansökningsblanketten om medfinansiering från EU av stora projekt anges uttryckligen att det måste göras en fullständig miljökonsekvensbeskrivning och en lämplig bedömning av Natura 2000-områden.*
- *Kommissionen bidrar till att strategiska miljöbedömningar, miljökonsekvensbeskrivningar och lämpliga bedömningar genomförs korrekt genom vägledning och överträdelseförfaranden.*
- *Arbetet pågår med att utveckla en ekologiskt sammanhängande grön infrastruktur för Europa i syfte att anta en EU-strategi för detta 2011 som kan bidra till att lösa det växande problemet med uppsplittring av livsmiljöer och vara ett bra verktyg för anpassningen till klimatförändringen genom utveckling och upprätthållande av ekosystem.*

MÅL 5

ATT AVSEVÄRT MINSKA INVADERANDE FRÄMMANDE ARTERS PÅVERKAN PÅ EU:S BIOLOGISKA MÅNGFALD

Spridningen av invaderande främmande arter

Invaderande främmande arter är arter som utgör ett hot mot den biologiska mångfalden när de införs utanför sin naturliga miljö. Det kan vara djur, växter, svampar eller mikroorganismer och anses vara den näst viktigaste orsaken till förlust av biologisk mångfald över hela världen, efter förlust och förstöring av livsmiljöer.

De moderna handelsmönstren ökar arters möjligheter att förflytta sig utanför sina naturliga biogeografiska gränser. I takt med att handel, resor och transporter har expanderat inom EU och i resten av världen har antalet nya arter som introduceras avsiktligt eller oavsiktligt ökat lavinartat. Denna utveckling förväntas fortsätta samtidigt som redan etablerade bestånd av främmande arter väntas fortsätta att breda ut sig.

Många av de införda arterna har en avgörande betydelse för de produktionssystem som ligger till grund för de europeiska ekonomierna. De ger en rad sysselsättningsmöjligheter och uppskattas mycket i samhället. Det kan t.ex. handla om prydnadsväxter, husdjur, exotiska fåglar, vilt eller fisk för sportfiske eller vattenbruk. Men vissa införda arter har blivit invaderande i Europa och hotar den egna biologiska mångfalden. Över 10 000 främmande arter har identifierats hittills, varav 10–15 % skulle kunna hota den biologiska mångfalden i Europa.

Följderna av deras spridning är kännbara i hela EU. De hotar inte bara inhemska arter och livsmiljöer genom att konkurrera ut dem, utan orsakar också stora ekonomiska förluster. Under 2008 beräknas kostnaderna för att kontrollera invaderande främmande arter och reparera skadorna ha uppgått till 9,6–12,7 miljarder euro i EU.

Mot en EU-strategi för invaderande främmande arter

I EU:s handlingsplan för den biologiska mångfalden betonas hur viktigt det är att prioritera frågan om hur vi ska hantera problemet med invaderande främmande arter. Att det behövs en gemensam strategi på EU-nivå illustreras av att de åtgärder som hittills har vidtagits i vissa länder ofta motverkas av bristen på åtgärder i andra länder, vilket leder till uppsplittrade insatser.

EU:s nuvarande lagstiftning och politik innehåller en del av lösningen på problemen med invaderande främmande arter, men det finns i dagsläget inga mekanismer för att stödja en harmonisering eller enhetlighet mellan strategierna i grannländer eller länder i samma område. Inte heller finns det några formella krav på att det ska göras riskanalyser när det gäller avsiktligt införande av främmande arter som kan påverka den biologiska mångfalden.

Därför gav kommissionen i december 2008 ut meddelandet *En EU-strategi mot invaderande arter* med fyra möjliga politiska alternativ för att hantera hot från invaderande arter. Alternativen bygger på en internationellt erkänd hierarkisk strategi i tre steg. Det första steget är att förebygga oönskad införsel, vilket är mest kostnadseffektivt och minst skadligt för miljön, nästa steg är utrotning och det tredje steget är åtgärder för kontroll och långsiktig begränsning.

I meddelandet betonas att det behöver inrättas ett system för tidig varning där grannländer snabbt kan informera varandra om invaderande arter och samarbeta om kontrollåtgärder

över de nationella gränserna. Nästa steg är att utarbeta en EU-strategi mot invaderande främmande arter.

Foto bildtext:

Jättelokan *Heracleum mantegazzianum* har invaderat många delar av Europa.

Resultat hittills

- *EU:s meddelande* En EU-strategi mot invaderande arter från 2008 innehåller flera politiska alternativ för att utveckla en EU-strategi mot invaderande främmande arter.
- *En genomförbarhetsstudie* har beställts för att undersöka möjligheten att inrätta ett EU-omfattande system för tidig varning för invaderande främmande arter.
- *Av pengarna i EU:s fond Life* har 38 miljoner euro satsats på att utrota och kontrollera invaderande främmande arter inom och utanför Natura 2000-nätverket.
- *Det gemensamma forskningscentret* samordnar en utvärdering av invaderande arters inverkan på akvatiska ekosystem (och hur dessa arter bör behandlas i definitionen av en god ekologisk kvalitet i vatten).
- *Flera projekt* som finansieras genom EU:s program för forskning och teknisk utveckling har lanserats för att utveckla EU:s politik för invaderande främmande arter, däribland Daisie, Alarm och Nobanis.
- *Förordning (EG) nr 708/2007* om användning av främmande och lokalt frånvarande arter i vattenbruk trädde i kraft 2007.

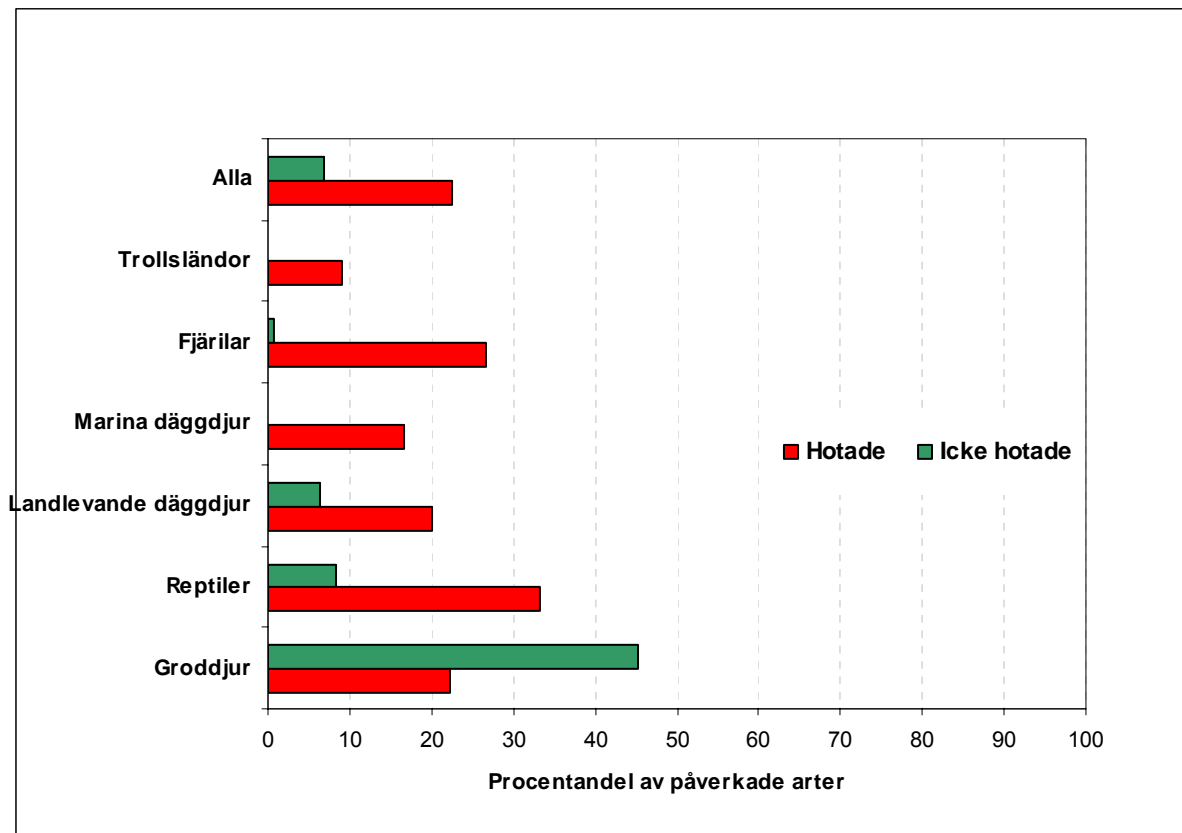

Diagram bildtext

Procentandelen hotade och icke hotade arter som påverkas negativt av invaderande främmande arter per grupp av arter.

MÅL 6–8

ATT STÄRKA EU:S ROLL I KAMPEN FÖR ATT BEVARA DEN GLOBALA BIOLOGISKA MÅNGFALDEN

Att stödja den biologiska mångfalden genom EU:s yttre bistånd

För att kunna vara trovärdig på den internationella arenan inser EU att det inte räcker med att enbart inrikta sig på den biologiska mångfalden i Europa. Dessutom måste vi ta itu med hur EU:s höga konsumtion påverkar resten av planeten. Därför handlar tre av målen för EU:s handlingsplan för den biologiska mångfalden om EU:s roll i kampen mot förlust av biologisk mångfald globalt.

Vid sidan av kravet på att konventionen om biologisk mångfald och andra konventioner om biologisk mångfald ska tillämpas effektivt globalt, handlar målen också om frågor som internationell handel och hur EU:s utvecklingspolitik och utvecklingsprogram kan bli miljövänligare.

I sin utvecklingspolitik 2007–2013 har EU åtagit sig att integrera biologisk mångfald i sina program för utvecklingssamarbete. Därför har det utarbetats miljöprofiler för de flesta länder och regioner som omfattas av EU:s externa samarbete. Hittills har ungefär 133 miljoner euro anslagits till biologisk mångfald inom dessa geografiska program, främst i Centralafrika, Etiopien, Malawi, Honduras, Bolivia och Brasilien. Men det krävs ytterligare åtgärder. Ett skäl till den dåliga utnyttjandegraden är att biologisk mångfald ofta inte prioriteras i partnerländerna.

EU har också ett särskilt temaprogram för miljö och naturresurser (ENRTP) som har anslagit drygt 114 miljoner euro till insatser för att bevara biologisk mångfald under de senaste fyra åren (2007–2010). Dessutom ger EU stora bidrag till den femte globala miljöfonden, som stöder utvecklingsländernas projekt som rör biologisk mångfald, klimatförändring och andra globala miljöfrågor. I den fonden har 1,2 miljarder US-dollar öronmärkts för projekt och program för biologisk mångfald 2010–2014.

Minska effekterna av den internationella handeln

Sedan EU antog sin handlingsplan för biologisk mångfald har unionen fördubblat sina ansträngningar för att integrera miljödimensionen i den internationella handeln. Inom ramen för sitt program för bedömning av konsekvenserna för hållbar utveckling utför kommissionen sådana konsekvensbedömningar av alla sina planerade frihandels- och partnerskapsavtal i Asien, Afrika och Latinamerika.

På EU-nivå uppmantrar Europeiska kommissionen medlemsstaterna att själva sätta upp som mål att 50 % av deras upphandlingar ska vara miljövänliga. Offentliga myndigheter i EU lägger mer än 2 000 miljarder euro på inköp av varor och tjänster som datorer, byggnader, papper, livsmedel och städtjänster varje år. Genom att kräva miljövänliga alternativ i sina upphandlingar kan dessa myndigheter tillsammans få ett enormt inflytande på konsumtionsmönstren i EU och skapa större efterfrågan på miljövänliga produkter och miljövänlig teknik.

När det gäller global handel och biologisk mångfald har det gjorts framsteg i tillämpningen av konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter (Cites) och EU:s handlingsplan för skogslagstiftningens efterlevnad samt förvaltning av och handel med skog (Flegt) som antogs 2003. För att stödja arbetet inom Flegt har EU också föreslagit en förordning om vilka skyldigheter som ska finnas för marknadsaktörer som säljer timmer och

träprodukter. Förslaget bygger på principen om tillbörlig aktsamhet och innebär att aktörerna måste följa ett system för att minimera risken för att olagligt avverkat timmer och träprodukter släpps ut på gemenskapsmarknaden.

Foto bildtexter

[EU ger stora bidrag för att bevara tropiska skogar.](#)

Den rödögda bladgrodan *Agalychnis callidryas* har blivit en symbol för många kampanjer för att rädda tropiska skogar.

Resultat hittills

- *EU har avsatt 133 miljoner euro inom ramen för sin utvecklingspolitik (2007–2013) till åtgärder för den biologiska mångfalden i de externa biståndsprogrammen för olika utvecklingsländer.*
- *Dessutom har sammanlagt 114 miljoner euro anslagits för biologisk mångfald under fyraårsperioden 2007–2010 inom ramen för Europeiska kommissionens tematiska program för miljö och naturresurser (ENRTP).*
- *Ytterligare 20 miljoner euro har godkänts i ett finansieringsavtal för förvaltning av biologisk mångfald och skyddade områden i AVS-länderna.*
- *I samband med sitt handelsrelaterade program för bedömning av konsekvenserna för hållbar utveckling utför kommissionen konsekvensbedömningar av samtliga sina planerade regionala och bilaterala frihandels- och partnerskapsavtal.*
- *Kommissionen och medlemsstaterna arbetar aktivt för att öka medvetenheten och främja genomförandet av Bonnriktlinjerna om tillträde till genetiska resurser och fördelning av nytta.*
- *EU deltar aktivt i genomförandet av konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter (Cites).*
- *Arbetet med att främja skogslagstiftningens efterlevnad samt förvaltning av och handel med skog (Flegt) har gjort stora framsteg.*
- *EU fortsätter att arbeta för att konventionen om biologisk mångfald och andra internationella konventioner om biologisk mångfald ska tillämpas effektivt i hela världen.*

MÅL 9

ATT UNDERLÄTTA DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDENS ANPASSNING TILL KLIMATFÖRÄNDRING

Klimatförändring och biologisk mångfald

Det råder nu ett brett vetenskapligt och politiskt samförstånd om att klimatet håller på att förändras på grund av mänskliga verksamheter. Detta visar sig i form av mer extremt väder i olika delar av världen, till exempel genom utdragna torrperioder, fler översvämningar och smältande glaciärer. De ekonomiska, sociala och miljömässiga kostnaderna kan bli enorma.

Klimatförändringen drabbar också vilda djur och växter. En bedömning som nyligen gjordes av 122 vanliga europeiska fågelarter visade att det varmare klimatet påverkade 92 arter negativt och bara gynnade 30 arter. Detta visar att vi kan förvänta oss enorma förändringar i den biologiska mångfalden och i ekosystemen i Europa.

Hela ekosystem kan falla samman och många närmar sig redan en kritisk punkt. Men om ekosystemen upprätthålls och används på ett hållbart sätt kan de spela en avgörande roll för att mildra effekterna av klimatförändringen och kanske också användas effektivt i åtgärder för att anpassa oss till klimatförändringen. Torvmossar, skogar och våtmarker kan lagra stora mängder koldioxid, medan sanddyner och sötvattens ekosystem ger ett naturligt skydd mot översvämningar och stigande havsnivåer.

Minska utsläppen av växthusgaser

Det krävs två typer av insatser för att hantera klimatförändringen. För det första måste utsläppen av växthusgaser minska. För det andra måste det vidtas anpassningsåtgärder och mildrande åtgärder för att hantera de oundvikliga konsekvenserna.

När det gäller utsläppsminskningarna visar den senaste EEA-undersökningen av medlemsstaternas utsläpp av växthusgaser att de har minskat med 11,3 % jämfört med 1990. Flera länder, särskilt de nyare medlemsstaterna, har minskat sina utsläpp betydligt. Det innebär att EU-27 som helhet har genomfört mer än hälften av sitt ensidiga minskningsmål på 20 % fram till 2020 enbart genom inhemska utsläppsminskningar och att vi är på god väg att uppfylla de övergripande Kyoto-målen.

Använda naturen för att mildra klimatförändringen

År 2009 gav kommissionen ut en vitbok om anpassning till klimatförändringen. I vitboken betonas vikten av att upprätthålla och utveckla ekosystemens integritet och att utveckla en "grön infrastruktur" för EU, med friska och sammankopplade ekosystem och naturliga landskapselement. Där betonas att vi behöver en omfattande och integrerad strategi för att upprätthålla och förbättra ekosystemen och de varor och tjänster som de tillhandahåller.

I vitboken erkänns att ekosystembaserade strategier är klara att använda, tillgängliga för alla och kostnadseffektiva. Det är även bra ekonomiskt att upprätthålla friska ekosystem: att hitta konstgjorda lösningar för att ersätta de tjänster som naturen erbjuder gratis är tekniskt svårt och oerhört dyrt.

Men vi behöver också se till att våra åtgärder för att anpassa oss och mildra konsekvenserna av klimatförändringen inte skadar den biologiska mångfalden. Det har tagits olika initiativ i detta avseende, bland annat har det införts kriterier för miljömässig hållbarhet

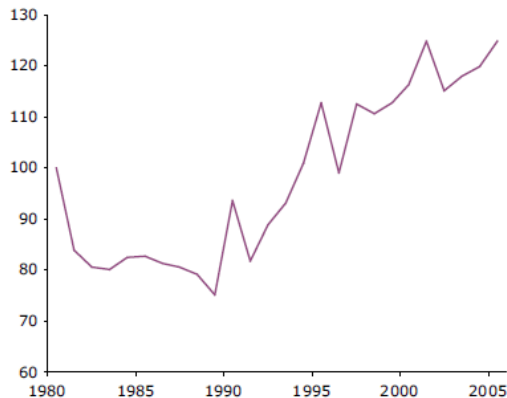
för biobränslen och biovätskor i det nya EU-direktivet om att främja användningen av energi från förnybara energikällor.

Foto bildtext:

Dalripan *Lagopus lagopus* kommer sannolikt att påverkas kraftigt av klimatförändringen.

Diagram

Klimatförändringens påverkan på vanliga fågelpopulationer har ökat markant under de senaste tjugo åren

• Resultat hittills

- *Flera medlemsstater har redan minskat sina utsläpp av växthusgaser kraftigt.*
- *EU som helhet har uppnått mer än halva sitt ensidiga minskningsmål på 20 % fram till 2020 och är på god väg att möta de övergripande Kyoto-målen.*
- *EU har krävt att avskogningen ska stoppas fram till 2030 och att avverkningen av regnskogar ska minska med minst 50 procent fram till 2020 från dagens nivå.*
- *År 2009 gav kommissionen ut en vitbok om anpassning till klimatförändringen där den betonade vikten av att upprätthålla och återställa ekosystemens integritet.*
- *EU-finansierade forskningsprojekt har inletts för att undersöka klimatförändringens effekter på den biologiska mångfalden.*
- *EU-direktivet 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor innehåller krav på miljömässig hållbarhet för att skydda den biologiska mångfalden.*

MÅL 10

ATT AVSEVÄRT STÄRKA KUNSKAPSBASEN

Forskning om den biologiska mångfalden till stöd för politiken

Att förstå komplexiteten i den biologiska mångfalden är en enorm vetenskaplig utmaning. Vi har ett akut behov av att fylla de många kunskapsluckorna om vi ska kunna förstå vår egen relation till och vårt beroende av den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna. Detta kommer att skapa en mer stabil och omfattande kunskapsbas till stöd för den framtida politiken och kommande åtgärder. Investeringar i långsiktiga ekologiska övervakningsprogram med modern teknik och tillgång till kompatibla databaser är dessutom nödvändiga för att utveckla vår kunskap om den biologiska mångfaldens inverkan på ekosystemens funktion.

EU lägger i sin handlingsplan för den biologiska mångfalden särskild vikt vid att grundläggande forskning om biologisk mångfald och ekosystem ska finansieras via EU:s ramprogram för forskning. Över 200 miljoner euro har redan anslagits till projekt som berör biologisk mångfald inom ramen för det sjätte (2002–2006) och sjunde (2007–2013) ramprogrammet. Resultaten av dessa projekt tillämpas kontinuerligt tillsammans med medlemsstaternas egna forskningsinvesteringar i utvecklingen av EU:s politik för den biologiska mångfalden.

För att underlätta denna process ytterligare lanserades en atlas över risker för den biologiska mångfalden i juni 2010 där resultaten av ett antal europeiska forskningsprojekt samlas. Europeiska kommissionen och Europeiska miljöbyrån har också skapat ett nytt europeiskt informationssystem för biologisk mångfald (Bise) vars övergripande syfte är att skapa en gemensam ingång till enhetlig, aktuell och fackgranskad information och kunskaper om den biologiska mångfalden i Europa.

EU främjar också aktivt forskning och insamling av uppgifter om biologisk mångfald på internationell nivå. Unionen spelade en avgörande roll för att få det internationella samfundet att i juni 2010 komma överens om att skapa en mellanstatlig vetenskapspolitisk plattform för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES) för att stärka den oberoende vetenskapliga rådgivningen till det globala beslutsfattandet. EU ger också 1 miljon euro till Unep för att göra det lättare att skapa IPBES.

Studera den biologiska mångfaldens ekonomi

Efter ett förslag från miljöministrarna i G8+5 år 2007 har EU varit den största bidragsgivaren till den avgörande globala studien *The Economics of Ecosystems and Biodiversity* (TEEB). I studien, som bygger på naturvetenskaplig, ekonomisk och politisk expertis från hela världen, värderas kostnaderna för förlusten av biologisk mångfald och den därmed sammanhängande minskningen av ekosystemtjänster över hela världen och ställs i proportion till kostnaderna för ett effektivt bevarande och hållbart nyttjande.

I maj 2008 lades en halvtidsrapport från studien fram vid CoP-9-mötet för konventionen om den biologiska mångfalden. Den innehöll starka bevis för betydande globala och lokala ekonomiska förluster och effekter för människors välfärd som kan hänföras till förlusten av biologisk mångfald och ekosystemtjänster, vilka uppskattades till ungefär 50 miljarder euro per år.

Den andra fasen av TEEB omfattade en rapport om ekologiska och ekonomiska grundvalar och fyra särskilda rapporter som är inriktade på slutanvändare med utgångspunkt i detta grundscenario. De sistnämnda ger särskilt utformade inblickar och råd för nationella och internationella beslutsfattare, lokala och regionala förvaltningar, företag, konsumenter och medborgare om hur man ska skapa hållbar utveckling genom att ta bättre vara på ekosystem och biologisk mångfald och ta hänsyn till deras ekonomiska värde redan från början.

Resultat hittills

- *Forskningsprojekt om den biologiska mångfalden har fått 78,6 miljoner euro inom ramen för EU:s sjätte ramprogram om forskning (2002–2006).*
- *Ytterligare 199,2 miljoner euro har hittills anslagits inom ramen för EU:s sjunde ramprogram om forskning (2007–2013).*
- *Europeiska kommissionen är engagerad i den globala strategin för att följa upp kartläggningen Millennium Ecosystem Assessment och har åtagit sig att utveckla en regional bedömning för Europa med hjälp av det Eureca-projekt som Europeiska miljöbyrån har lanserat.*
- *Kommissionen spelade en avgörande roll för att åstadkomma överenskommelsen 2010 om en mellanstatlig vetenskapspolitisk plattform för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES) och bidrar med 1 miljon euro för att underlätta inrättandet.*
- *En EU-atlas över risker för den biologiska mångfalden lanserades i juni 2010 där resultaten av ett antal europeiska forskningsprojekt samlas.*
- *Ett nytt europeiskt informationssystem för biologisk mångfald (Bise) har inrättats för att ge en gemensam ingång till information som är relevant för den biologiska mångfalden i EU.*
- *EU har varit huvudfinansiär av den globala studien The Economic of Ecosystems and Biodiversity (TEEB), vars resultat kommer att vara avgörande för den framtida politiken.*

Foto bildtext:

Långsiktig ekologisk övervakning är avgörande för att underbygga våra kunskaper om läget för den biologiska mångfalden.

STÖDÅTGÄRDER

För att se till att de mål och åtgärder som anges i EU:s handlingsplan för den biologiska mångfalden genomförs så effektivt som möjligt kompletteras de av andra åtgärder som handlar om finansiering, beslutsfattande, etablering av partnerskap och information.

Att säkerställa tillräcklig finansiering

EU:s budgetplan för 2007–2013 har skapat nya möjligheter att samfinansiera Natura 2000 och andra verksamheter som berör den biologiska mångfalden runtom i EU. Fonden Life+, som ger stöd till åtgärder för naturskydd och biologisk mångfald, ska satsa 836 miljoner euro på Natura 2000 och biologisk mångfald under den här perioden.

Stärka EU:s beslutsfattande

För att stärka EU:s beslutsprocess krävs det bland annat en bättre samordning mellan EU:s och medlemsstaternas politik för den biologiska mångfalden, bland annat genom en effektiv styrningsstruktur. Kommissionen och de nationella myndigheterna har regelbundna möten för att granska framstegen med handlingsplanen för den biologiska mångfalden och de båda naturdirektiven. På så sätt kan man se till att politiken samordnas inom EU och i förbindelserna med resten av världen.

Att etablera partnerskap

Europeiska kommissionen lägger särskild vikt vid att etablera partnerskap med olika intressentgrupper och har tagit många initiativ på det här området. År 2010 lanserade kommissionen plattformen för företag och biologisk mångfald, som är ett webbaserat verktyg som hjälper företag att integrera hänsyn till den biologiska mångfalden i sin kärnverksamhet och hitta lösningar på utmaningar för den biologiska mångfalden inom sitt verksamhetsområde.

Stärka allmänhetens kunskap, medvetenhet och deltagande

Om EU:s politiska åtgärder för den biologiska mångfalden ska lyckas måste befolkningen stödja dem. För att lyfta fram det internationella året för biologisk mångfald 2010 inledde Europeiska kommissionen en EU-omfattande kommunikationskampanj om biologisk mångfald. Huvudsyftet med kampanjen, vars huvudslogan var "Biologisk mångfald – Det gäller vårt liv, tillsammans" var att uppmärksamma invånarna på de problem som förlusten av biologisk mångfald skapar och hur detta kan påverka deras dagliga liv. Den visar också vad vi kan göra för att stoppa den här försämringen.

För dig som vill veta mer

Europeiska kommissionens webbplats för natur och biologisk mångfald
http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

EU:s handlingsplan för biologisk mångfald 2006 samt 2010 års bedömning
http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/index_en.htm

2010 års grundscenari för biologisk mångfald i EU
<http://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline/>

Europeiskt informationssystem för biologisk mångfald (Biodiversity Information System for Europe, Bise)
www.biodiversity.europa.eu

Rapporter från The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB):
http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/index_en.htm

Natura 2000-nätverket
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

Europeiska kommissionen

EU:s handlingsplan för biologisk mångfald: 2010 års bedömning

Luxemburg, Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer

2010 – 36 pp – 21 x 21 cm

ISBN xxxxx
DOI xxxxx

Kopior av denna publikation går att beställa kostnadsfritt så länge lagret räcker från följande adress:
Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för miljö
Information Centre (BU-9 0/11)
BE-1049 Bryssel
<http://bookshop.eu/>

Foton: